

Program
Edukacji Ekologicznej
„Jestem przyjacielem przyrody”
w nauczaniu zintegrowanym
w Zespole Szkół Sportowych
w Mysłowicach.

Opracowała
mgr Ewa Żak

Mysłowice 2002

SPIS TREŚCI

<i>Wstęp</i>	3
<i>I. Ogólna charakterystyka programu</i>	4
<i>II. Szczegółowe cele edukacyjne</i>	7
<i>III. Treści edukacji ekologicznej</i>	8
<i>IV. Metody i formy nauczania</i>	10
<i>V. Tematy edukacji ekologicznej</i>	11-13
<i>VI. Osiągnięcia ucznia</i>	14
<i>VII. Uwagi</i>	14
<i>VIII. Literatura</i>	15

WSTĘP

Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w zakresie ekologii i ochrony środowiska to systematyczne i stopniowe działanie nauczyciela wobec dzieci i rodziców oraz rodziców wobec swoich dzieci. Edukacja ekologiczna powinna stanowić jedno z istotnych zadań dydaktycznych i wychowawczych współczesnej szkoły. Obecnie w reformowanej szkole na wszystkich poziomach kształcenia wprowadzono ścieżki edukacyjne w tym ekologiczne.

CEL OGÓLNY

Powodowanie rozwoju ucznia przez:

- *stwarzanie możliwości do samodzielnego poszukiwania, stawiania pytań, wyrażania wątpliwości i poglądów, reagowanie na wypowiedzi nauczyciela i kolegów,*
- *wchodzenie w relacje z nauczycielem, kolegami, osobami uczestniczącymi w procesie dydaktyczno – wychowa –wczym,*
- *realizowanie zadań z inicjatywy nauczyciela i własnej,*
- *obserwowanie najbliższego otoczenia i zjawisk w nim zachodzących podczas*

zajęć organizowanych w różnych środowiskach przyrodniczych i społecznych,

- wypowiedzianie spostrzeżeń, formułowanie prostych wniosków i uogólnień,
- prowadzenie hodowli i przeprowadzanie doświadczeń.

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU

Edukacja ekologiczna dzieci stanowi w czasach obecnych jedno z najpoważniejszych zadań przed jakim staje każdy nauczyciel.

Jest to szczególnie istotne w warunkach województwa katowickiego, gdzie dziecko od najmłodszych lat z jednej strony narażone jest na oddziaływanie zanieczyszczeń środowiska, z drugiej strony jest świadkiem i obserwatorem zmian jakie w tym środowisku zachodzą.

W warunkach stałego rozwoju i uprzemysłowienia wszystkich krajów na kształceniu i oświacie spoczywa obowiązek edukacji ekologicznej społeczeństwa, spowodowania wzrostu ich świadomości, troski, odpowiedzialności za środowisko, jego ochronie oraz aktach przyczyniających się do naprawy tego, co zostało zdegradowane przez innych.

Pierwszym etapem edukacji środowiskowej będzie:

1. Bezpośredni kontakt dzieci z przyrodą

- uświadomienie istnienia przyrody poprzez jej odbiór wszystkimi zmysłami oraz uczuciowe związanie poprzez przeżycia estetyczne np. dotyk kory drzew, powierzchni liści, słuchanie szumu drzew, śpiewu ptaków, podziwianie barw przyrody, werbalizowanie własnych spostrzeżeń.

2. Wyrażanie przeżyć estetycznych, nabytej świadomości środowiskowej poprzez aktywność plastyczną, muzyczną, poetycką.

- tworzenie przez dzieci rysunków, wierszy, piosenek, o treści przyrodniczej. Taka twórczość zwiększa w dzieciach więź uczuciową z przyrodą.

3. Prezentacja prac dziecięcych

- prezentacja prac plastycznych, komentarze, interpretowanie z wykorzystaniem zdobytej wiedzy.

4. Sformułowanie i uświadomienie celu działania poznawczego uczniów

- cele mogą sformułować uczniowie, gdy czyni to nauczyciel niezbędne jest uzyskanie użyteczności i możliwości uzyskania celu poznawczego.

5. Organizowanie sytuacji dydaktyczno – wychowawczych umożliwiających zdobywanie określonej wiedzy środowiskowej

6. Sformułowanie i uświadomienie celu praktycznego działań – celem jest dokonanie określonej zmiany w środowisku.

7. Przypomnienie i uzupełnienie przez uczniów wiedzy niezbędnej dla realizacji celu np.: utrwalenie zdobytej wiedzy, samokształcenie – korzystanie z różnych źródeł informacji.

8. Opracowanie planu działania

- działanie praktyczne, podejmowanie decyzji

9. Zgromadzenie przez dzieci niezbędnych zasobów oraz zorganizowanie stanowiska pracy

- realizowanie celu działania zgodnie z planem, samokontrola.

10. Ocena rezultatów działania, wyciąganie wniosków na przyszłość.

II. SZCZEGÓŁOWE CELE EDUKACYJNE.

Poznanie najbliższego środowiska.
Ukazanie związków ucznia z najbliższym otoczeniem przyrodniczym.
Dostarczenie uczniom wiadomości.
Rozbudzanie odpowiedzialności za środowisko.
Kształtowanie i rozbudzanie ciekawości otaczającym środowiskiem.
Zachęcanie do troski o przyrodę.
Aktywizowane dzieci i zachęcanie do brania udziału w akcjach mających na celu ochronę przyrody.
Kształtowanie potrzeby ochrony przyrody w najbliższym otoczeniu ucznia.
Otaczanie opieką zwierząt.
Rozbudzanie uczuć współczucia, szacunku dla słabszych.
Rozwój wyobraźni, fantazji, przewidywania następstw działalności ludzkiej.
Chemizacja rolnictwa a zdrowie człowieka
Poznanie wpływu zanieczyszczeń środowiska na zdrowie psychiczne i fizyczne człowieka.
Poznanie problemów swojego miasta.
Uwrażliwienie na przejawy degradacji środowiska.
Poznanie prawnych i organizacyjnych podstaw ochrony środowiska.

III. TREŚCI EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Dziecko w środowisku społecznym.

2. Przyroda w życiu dziecka.

- dom rodzinny, jego miejsce w środowisku naturalnym,
- struktura rodziny, więzy rodzinne,
- zwierzęta hodowlane w domu,

- budowa ciała,
- opieka nad zwierzętami domowymi,
- zmiany w przyrodzie w różnych porach roku,
- pomoc zwierzętom,
- świat roślin i zwierząt.

3. W klasie i w szkole.

- szkoła i otoczenie, troska o czystość klasy i szkoły,
- zasady zachowania bezpieczeństwa w klasie i w szkole.

Dziecko w środowisku geograficznym.

1. Moje miasto Mysłowice.

- piękno miejscowości i jej położenie,
- walory turystyczne,
- przemysł i jego wpływ na miasto.

2. Mój kraj i jego położenie w Europie.

- największe miasta,
- największe rzeki,
- położenie Polski w Europie, mapa Polski,

3. Prawne i organizacyjne podstawy ochrony środowiska.

Dziecko w środowisku przyrodniczym.

1. Rośliny i zwierzęta będące pod ochroną
2. Ochrona Ziemi – światowy Dzień Ziemi
3. Wyjazdy na „zielone szkoły”, wycieczki.
4. Udział dzieci i młodzieży szkoły w akcji segregacji odpadów szklanych przy współpracy Urzędu Miejskiego i MPO.

IV. METODY NAUCZANIA

1. *Metody oparte na słowie:*
 - *pogadanka,*
 - *opowiadanie,*
 - *dyskusja.*
2. *Metody oparte na działalności praktycznej:*
 - *doświadczenie,*
 - *zajęcia praktyczne,*
 - *oparte na obserwacji, pomiarze,*
4. *Metody oparte na obserwacji i pomiarze:*
 - *hodowla,*
 - *projekcja filmów,*
 - *miar rzeczy, zjawisk.*
5. *Metody objaśniająco – poglądowe:*
 - *pokaz,*
 - *wykład,*
 - *lektura.*
6. *Metody problemowe:*
 - *wycieczka,*
 - *eksperyment,*
 - *obserwacja.*
7. *Metody częściowo poszukujące:*
 - *samodzielna praca uczniów,*
 - *pogadanka,*
 - *projektowanie.*
8. *Metody badawcze:*
 - *studiowanie literatury,*
 - *opracowanie planu badań.*

FORMY

Zbiorowa, grupowa, indywidualna.

V. TEMATY EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Klasa	Dział Programu	Temat
1	2	3
I	Rodzina w życiu dziecka W klasie i w szkole Przyroda wokół dziecka.	1. Jak wyposażyć i urządzić miejsce pracy i wypoczynku w mieszkaniu? 2. Dlaczego i jak uprawiać rośliny w mieszkaniu? 3. Jak bezpiecznie korzystać z urządzeń technicznych w domu (gazowych, elektrycznych). 4. Jak przechowywać i oszczędzać produkty żywnościowe? 5. Bezpieczna droga do szkoły, spotkanie z policjantem – konkurs plastyczny. 6. Szkoła i jej miejsce w dzielnicy, mieście. 7. Opieka nad roślinami w klasie. 8. Udział w akcji „Sprzątanie Ziemi”. 9. Konkurs plastyczny „Żyj w zgodzie z przyrodą”. 10. Redagowanie listu-petycji do Zarządu miasta Mysłowice o stworzenie osiedlowych miejsc rekreacji. 11. Spotkanie ekologiczne „Ziemia nasza planeta”. 12. Wycieczka krajoznawcza do Toszka.

Klasa	Dział programowy	Temat
II	Dziecko w otoczeniu społeczno – przyrodniczym. Obserwacje pogody, pory dnia i roku.	1. Konkurs plastyczny „Ja i moje zwierzątko”. 2. Rozpoczęcie akcji: „Pomagamy zwierzętom” – nawiązanie kontaktu ze schroniskiem dla zwierząt. 3. Zbiórka darów dla dzieci z Domu Dziecka. 4. Pozytywna i negatywna działalność człowieka wobec środowiska. 5. Nawiązanie współpracy z Urzędem miejskim: Program zagospodarowania odpadów. 6. Zlokalizowanie wysypisk śmieci w najbliższej okolicy. 7. Sposoby segregacji śmieci. 8. Wycieczka do ogródków działkowych – ekologiczne uprawy. 9. Zabawa dydaktyczna „Witaminy są na świecie”. 10. Wpływ pogody na zachowanie człowieka. Tworzenie dzienników obserwacji pogody. 11. Skutki zanieczyszczenia powietrza- doświadczenie z użyciem wody i barwników. 12. Wycieczka do gospodarstwa agroturystycznego – Rybna koło Krakowa. 13. Tworzenie albumów przyrody. 14. Rośliny chronione występujące w naszych okolicach. 15. Każde dziecko sadi drzewko wokół szkoły.

VI. OSIĄGNIĘCIA UCZNIA

Uczeń:

- *potrafi wskazać elementy środowiska w szkole, domu i otoczeniu,*
- *prowadzi obserwację zmian zachodzących w przyrodzie w zależności od pory roku,*
- *wie co rośliny i zwierzęta potrzebują do życia i co je zatruwa,*
- *rozumie potrzebę oszczędzania wody, energii, surowców,*
- *propaguje zdrowy tryb życia,*
- *pomaga zwierzętom,*
- *zna rośliny i zwierzęta chronione,*
- *potrafi segregować domowe śmieci i nakłania do zbiórki surowców wtórnych,*
- *rozumie potrzebę ochrony przyrody.*

VII. UWAGI

Realizację programu planuje się w ramach edukacji środowiskowej w klasach I – III.

Liczba godzin przewidziana na realizację programu w:

Klasie I.....12

Klasie II.....15

Klasie III.....11

VIII. LITERATURA

1. Aleksandrowicz J. – Sumienie ekologiczne. WP 1979
2. Boyd D. Collier – Ekologia dynamiczna. PWRiL 1978
3. Józefowicz W. – Zanieczyszczenie powietrza nie uznają granic. Przyroda Polska 6/82
4. Michajłow W. – Sozologia a problemy środowiska życia człowieka. Ossolineum 1972.
5. Moszowicz J. – Klucz do oznaczenia drzew i krzewów krajowych i aklimatyzowanych. WSiP 1976.
6. Stawiński W. – Jak samodzielnie poznać przyrodę. WSiP 1976.
7. Szaferowa J. – Poznaj 100 roślin. PZWS 1970.
8. Wolicka T. – Wycieczka ekologiczna. Biologia w Szkole 3/77.

**„W przyrodzie nie ma nagród
i kar są tylko konsekwencje.”**

(R. G. Inge – soll, 1833 – 1899)

**„Bezczelowe są zabiegi o dobre
plony gdy ziarno źle posiano.”**

(Mo Ti, V wiek p.n.e.)

SCENARIUSZ
„DNI ZIEMI”
W ZESPOLE SZKÓŁ SPORTOWYCH W MYSŁOWICACH
14-15-16 IV 2003r.

Cele edukacyjne:

1. *Propagowanie działań ekologicznych w najbliższym otoczeniu*
2. *Inicjowanie działań na rzecz poprawy stanu środowiska*
3. *Współdziałanie w zespole*
4. *Rozwijanie zainteresowań uczniów*
5. *Zrozumienie zależności między człowiekiem, jego wytworami i przyrodą*
6. *Szacunek dla dobra wspólnego jakim jest przyroda*
7. *Uwrażliwienie na degradację środowiska*

Przebieg działań:

14 IV

- *Ogłoszenie konkursu szkolnego „KWIATY W NASZEJ KLASIE”*
- *Przygotowanie i rozwieszenie plakatów o tematyce ekologicznej*

15 IV

- *Apel o tematyce ekologicznej dla klas starszych*
- *Inscenizacja pt.: „KŁOPOTY LEŚNEGO KRASNALA”*

Po apelu uczniowie wraz z nauczycielami udali się na wystawę przygotowaną przez uczniów klasy V pt.: „SĄD NAD GRZYBAMI”. Grzyby można było oglądać na plakatach, pod mikroskopem i spróbować produktów, które powstały dzięki grzybom: ciasta drożdżowe, sery pleśniowe, grzyby marynowane.

Uczniowie klas młodszych zaprezentowali wykonane przez siebie albumy przyrodnicze roślin i zwierząt chronionych. Wystawa cieszyła się dużym zainteresowaniem uczniów, nauczycieli i rodziców.

16 IV

- *Ogłoszono wyniki konkursu „Kwiaty w naszej klasie”*
 - I miejsce, zdobyła klasa II a wraz z klasą III a*
 - II miejsce klasa III c i II b, II c*
 - III miejsce klasa III b*
 - Wyróżnienie klasa I a i I b*

Szkolne Dni Ziemi zakończono sadzeniem drzewek przez klasy młodsze, które będą opiekować się również szkolnymi skalniakami.

*Organizatorzy:
Ewa Żak
Krystyna Banaś
Jolanta Graboń - Polok*